

Roma i el seu llegat a Catalunya

El quadern d'ampliació et porta més enllà de les activitats bàsiques. Aquí t'hi trobaràs amb tasques de recerca, anàlisi de fonts, argumentació crítica i comparacions que demanen pensar com un historiador.

1

Mil anys de Roma i la seva política

1. **Anàlisi de fonts:** La llegenda de Ròmul i Rem (Tit Livi, segle I aC) i l'evidència arqueològica diuen coses diferents sobre l'origen de Roma. Compara-les en una taula de dues columnes i explica per què els romans van seguir explicant la llegenda fins i tot quan ja sabien que era inversemblant. Quina funció política tenia el mite?

2**Societat i economia**

1. **Recerca:** L'economia romana es va construir, en bona part, sobre el treball esclau. Cerca dades sobre quin percentatge de la població de la Itàlia romana eren esclaus al segle I aC i d'on procedien. Quina relació hi ha entre les conquestes militars i el creixement de l'esclavitud?

2. **Anàlisi de fonts:** Busca un fragment d'una font primària (per exemple, una carta de Plini el Jove, una inscripció funerària d'un llibert o un passatge de Marcial sobre les *insulae*) i comenta'l: què ens diu de la vida quotidiana d'aquell grup social? Cita la font.

3. **Argumenta:** La dona romana tenia més marge que la grega, però seguia sense votar ni ocupar càrrecs. Es pot dir que Roma era una societat «menys masculista» que Atenes, o seria un anacronisme? Justifica-ho amb tres exemples.

3

Religió, cultura i vida quotidiana

1. **Reflexió:** «Panem et circenses»: Juvenal acusava els polítics de comprar el favor del poble amb pa i espectacles. Troba'n un equivalent en la política actual (subvencions, esdeveniments, xarxes socials) i argumenta si la crítica de Juvenal continua sent vigent.

2. **Recerca:** Investiga el procés que va portar el cristianisme de ser una secta perseguida a religió oficial de l'Imperi (segles I-IV). Fes una línia del temps amb almenys cinc fites (incloent l'Edicte de Milà del 313 i l'Edicte de Tessalònica del 380) i explica per què Constantí va canviar la política religiosa.

3. **Anàlisi de fonts:** Tria una representació d'un déu romà (per exemple, una estàtua de Júpiter o un mosaic de Bacus) i descriu-la com a font: què ens diu de la religió romana? Compara-la amb la representació equivalent del déu grec.

4

Art i arquitectura

1. **Anàlisi de fonts:** El Panteó de Roma té gairebé 1.900 anys i encara conserva la cúpula de formigó sense armar més gran del món. Busca'n una secció arquitectònica, identifica-hi l'arc, la volta i l'*oculus*, i explica per què els enginyers actuals encara n'estudien la recepta del formigó.
2. **Recerca:** Tria un monument romà conservat a Hispània (Segovia, Mèrida, Itàlica, Tàrraco...) i fes-ne una fitxa: datació, funció, tècnica constructiva i estat actual. Cita almenys dues fonts.
3. **Argumenta:** L'escultura romana és «realista» i l'escultura grega clàssica és «idealitzada». Compara dos retrats (per exemple, un retrat republicà romà i un Apol·lo grec) i argumenta què diu cada estil sobre els valors de la seva societat.

5

Roma a Catalunya: ibers i romanització

1. **Recerca:** Indíbil i Mandoni, cabdills ilergets, van revoltar-se contra Roma a començaments del segle II aC. Investiga la seva història (causes de la revolta, batalles, desenllaç) i explica per què avui se'ls recorda com a símbol d'identitat catalana. Cita almenys dues fonts (una pot ser un manual; l'altra, una entrada acadèmica o un article).

2. **Anàlisi de fonts:** Busca una imatge o un plànol del recinte arqueològic de Tàrraco (anfiteatre, circ, fòrum provincial, aqüeducte de les Ferreres). Identifica almenys tres elements i explica quina funció tenia cadascun a la ciutat romana. Per què és Patrimoni de la UNESCO?

3. **Argumenta:** La romanització és sovint presentada com un procés «pacífic» d'adopció voluntària de la cultura romana. Però també hi va haver conquesta militar, esclavitud i imposició. Argumenta si la romanització va ser, en conjunt, més una integració o més una colonització. Posa exemples a Catalunya.
4. **Recerca:** El llatí parlat va evolucionar en les llengües romàniques. Fes una taula amb cinc parelles llatí → català (per exemple *fenestra* → finestra, *pater* → pare) i explica almenys un canvi fonètic que s'hi observa. Per què el català ocupa una posició «central» entre les llengües romàniques?

6

La caiguda i el llegat

1. **Argumenta:** Els historiadors discuteixen si Roma va «caure» l'any 476 dC o si, més aviat, es va anar transformant lentament. Defensa una de les dues posicions amb tres arguments (econòmics, militars i culturals).

2. **Reflexió:** «Estudiar Roma és entendre d'on venim.» Tria tres elements del llegat romà (llengua, dret, urbanisme, calendari, cristianisme, idea d'Europa...) i argumenta com t'afecten personalment en la teva vida diària.

3. **Recerca:** Investiga la idea de *Translatio Imperii*: com Carlemany, el Sacre Imperi Romanogermànic o, fins i tot, els tsars i els kàisers van reivindicar el llegat polític de Roma molt després de la seva caiguda. Per què Roma continuava sent un model de poder mil anys després?